

GOSPODARSKI LIST V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in uprava Maribor, Slomškov trg št. 20

IZHAJA VSAKEGA PRVEGA V MESECU
Cena inseratom po dogovoru
CENA: 100 Din letno, inozemstvo 200 Din

Jedro kmetškega vprašanja.

S kmetško krizo je postala gospodar-ska kriza splošna in popolna. Začela se je pred dobrimi štirimi leti med ameriškimi farmerji (poljedelci), prišla v Evropo in druge dele sveta ter napadla vse države. Povzročil jo je padec cen kmetijskih pridelkov, ki ni začasen, marveč trajen. S padajočimi dohodki je tudi padla kupna moč kmetova. To je kmalu občutila ter težko prenaša industrija, obrt in trgovina. To dokazuje gospodarsko povezanost, ki vlada med posameznimi stanoviti. Dokazuje pa osobito tudi to, da je kmetški stan podlaga družbe in države.

Takoj ko se je pojavila kmetška kriza, so jo začeli reševati. Niso je še rešili, marveč jo rešujejo naprej. Ponekod so se že pojavili uspehi rešilnega dela, drugod pa ne. Načini reševanja so različni po raznolikosti razmer. Pretežno industrijske države so svojemu kmetijstvu prišle na pomoč z zaščitnimi carinami. Ako bi teh ne bilo, bi kmetijski pridelki drugih držav preplavili živilski trg dotične države ter domače kmetijske pridelke v ceni potisnili še nižje. Tako je ravnala Nemčija, Čehoslovaška, Avstrija itd.

V pretežno agrarnih (poljedelskih) državah kajpada to ne zadostuje, ker je domači živilski trg dovolj založen, vsled česar uvoz iz drugih držav ne more nikomur ponuditi svoje blago. Saj pa tudi v industrijskih državah ne zadostuje. Poleg carinske zaščite domače kmetijske proizvodnje je tudi treba domačo proizvodnjo napraviti rentabilno (da kaj nosi, da se izplača). To je storil Dollfuss v Avstriji, katere-mu se je posrečilo z raznimi ukrepi zaustaviti padec cen ter ohraniti cene kmetijskih pridelkov na precejšnji višini, ki je dosti višja, kakor n. pr. v naši državi. To je storila Čehoslovaška, kjer so kmetje dobro organizirani ter krepko branijo svoje interese. To je storila Nemčija in druge države, v katerih prevladuje industrija.

Agrarne države z manjšimi učinki in uspehi branijo gospodarske interese svojega prebivalstva, med katerim v veliki večini prevladuje kmetško ljudstvo. Izvoz agrarnih pridelkov je otežkočen in omejen radi zaščitnih carin, ki kakor visoki zidovi branijo uvoz v druge države. Zato se agrarne države trudijo doseči v trgovskih pogodbah z industrijskimi državami za svoje agrarne pridelke razne ugodnosti, zlasti prednostne carine. Posrečilo se jim je to samo v nekaj primerih. V glavnem se omejuje njihovo delo za obrambo

kmetškega stanu na ureditev vprašanja kmetških dolgov. Kmet po raznih državah je jako zadolžen. Zadolžil se je povečini že pred krizo, deloma v prvih letih krize. Da ga ne zadušijo previsoke obresti, odnosno da ga upniki ne poženejo z zemlje, so države s primernimi zakoni uredile odplačevanje kmetških dolgov.

Take ukrepe je tudi storila naša država. In vendar je treba reči, da z njimi kmetško vprašanje v jedru ni rešeno. Jedro kmetškega vprašanja v sedanjih krizi je namreč dvig cene kmetijskih pridelkov. Dokler ne bodo kmetijski pridelki dvignjeni do prave cene, ki bo kmetu omogočila, da lahko kupuje svoje potrebščine ter plačuje davščine in odplačuje dolgove, bo kmetška stiska trajala naprej. O tej stvari piše »Narodni gospodar« v svoji številki z dne 15. maja naslednje: »Vsakdo ve, da vprašanje kmetških dolgov tudi z uredbo o zaščiti kmetov še ni rešeno in da s tem tudi še ni rešena denarna kriza. Nasprotno, s to uredbo je denarna kriza le poostrena. Upravičeno se je že ponovno poudarjalo, da je vprašanje kmetških kreditov treba reševati na drug način. Treba je iskati sredstva in pota, da se cena kmetijskih proizvodov dvigne na pravo ceno, na ceno, ki bi bila v nekem razmerju z vsem tem, kar mora kmet kupovati. Dokler tega ni, vprašanje kmetških dolgov ni rešeno kljub temu, da se je maksimirala obrestna mera s 6% in se je razdelilo odplačevanje na 12 let. Povišana cena kmetijskih pridelkov mora nuditi kmetu denarna sredstva, da poleg visokih davščin odplačuje tudi svoje dolgove. Dokler pa ta možnost kmetu ni dana, pomeni uredba samo teoretičen (naučen) načrt za odplačevanje kmetških dolgov brez stvarne podlage in obenem še potuho za vse one pavšalno (skupno) zaščitene kmete, ki ali niso kmetje, ali pa so kmetje, toda v takem položaju, da bi prav lahko odplačevali svoj dolg.«

Kmet v krizi.

Naša država je poljedelska in zato je ko vse poljedelske države navezana na izvoz kmetijskih pridelkov, ako hoče svoje narodno gospodarstvo spraviti v ravnotežje. Ako bi vladale v Evropi normalne razmere, bi vse poljedelske države odvišek svoje kmetijske proizvodnje lahko prodale, ker evropski pridelki ne zadostujejo, da bi mogli kriti vse potrebe prebivalstva. V naši

državi je pridelek pšenice, ječmena, ovsa, koruze, vina, živine, govejega mesa večji kot lastna potreba. Ako bi Evropa bila dejansko gospodarska celina, ki bi v njej posamezne države izmenjevale med seboj višek proizvodnje (poljedelske bi izvažale agrarne pridelke ter uvažale industrijske izdelke, industrijske pa narobe), bi se v Evropi našel trg za naše kmetijske pridelke. Toda v Evropi je po posameznih državah po vojni zavladala avtarkična politika (avtarkija = samooskrba, samozadovoljnost, osamosvojitve). Države so skušale ter skušajo z zaščitno carino, s kontingenti (z določitvijo, koliko se sme uvoziti) in z različnimi deviznimi predpisi otežkočiti uvoz tujih kmetijskih pridelkov, da ohranijo lastno kmetijstvo, zagotovijo poljedelskim pridelkom povoljne cene ter dvignejo pridelke na tako višino, da krijejo lastno potrebo.

V luči števil.

S to politiko je začela Italija sledila je Nemčija, Švedska, Čehoslovaška in skoro vse evropske države. Italija je s takozvano »žitno vojno« po dobro premišljenem večletnem načrtu pridelek pšenice tako zvišala, da je postala skoro neodvisna od inozemstva. Dočim je prejšnja leta uvažala okoli 22 milijonov kvintalov pšenice, je l. 1933 uvozila samo še nekaj nad 2½ milijona. Nato je Italija prešla na zaščito domače živinoreje. Uspela je v toliko, da je iz l. 1932 krila 85% svoje potrebe živine in mesa iz lastne produkcije. Ko se je trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Italijo revidirala l. 1932 in 1934, je Italija dosegla takšno povišanje uvoznih carin na živino, da se izvoz živine ne izplača, razen morda za najslabše vrste, ki itak nimajo cene. V takoičmenovani »trikotni pogodbi« med Italijo, Avstrijo in Madžarsko je Italija obema državama priznala velike ugodnosti. Madžarska izvažala pšenico skoro neomejeno v Avstrijo, v Italijo pa izvažala veliko več živine nego mi. Avstrija izvažala v Italijo v povečanih količinah zlasti les; izvoz avstrijskega lesa v Italijo je že l. 1933 znašal po vrednosti nad 33 milijonov šilingov.

Pomen lesa je jako velik za naše gospodarstvo zlasti v Sloveniji. Zato pa propadanje izvoza lesa hudo zadeva osobito naše kraje. Pred svetovno vojno je bilo iz Slovenije izvoženega na leto nad 700.000 kubičnih metrov stajbenega in rezanega lesa v vrednosti okoli 32 milijonov zlatih kron (nad pol milijarde dinarjev), l. 1932 pa samo okoli 380.000 kubičnih metrov v vrednosti 70 milijonov dinarjev. Ko pa je

koncem aprila 1934 stopila v veljavo nova italijanska carinska tarifa, ki je carino na naš les jako povišala, naš izvoz še bolj rapidno pada. Z njim padajo cene lesu. Cene lesa na panju dosejajo komaj 1.50—3 zl. din., pred vojno pa so znašale 8—11 dinarjev v zlatu.

Posledica za našo ožjo domovino.

O trgovini z lesom smo ravnokar govorili! Na njej je zainteresirana vsa Slovenija. Druga velevažna gospodarska panoga za našo ožjo domovino je živinoreja. Pred svetovno vojno je bilo iz naše domovine izvoženih proti severu in proti jugu na leto okoli 32.000 glav goveje živine. Cena je takrat bila v skladu s pridelovalnimi stroški; za vole se je plačevala za 1 kg 1 zlata krona, to je sedaj skoro 18 dinarjev. Danes pa je cena volom v Sloveniji 3 $\frac{1}{2}$ —4 $\frac{1}{2}$ dinarjev za 1 kg, redko višja. Leta 1933 pa je bilo iz cele Jugoslavije izvoženih 109.000 glav govedi, iz Slovenije kakšnih 1000 glav. Izvoz iz Slovenije je torej padel po denarni vrednosti pri živini za 98%, torej na 2% predvojnega izvoza; pri lesu za 86%, torej na 14% predvojnega izvoza. Ker nazaduje izvoz živine v celi državi, je začela slabejša živina iz južnih krajev, ker se ne more prodati v tuje države, pritiskati na ceno boljše živine pri nas. Kar se dostaja vina, je pred vojno sama Spodnja Štajerska izvažala letno okoli 85.000 hl; sedaj pa se v Slovenijo uvaža ranejša vino ne samo iz Dalmacije, marveč tudi iz Banata. Tudi glede na druge pridelke čuti mali slovenski kmet, ki prideluje veliko dražje in težje ko slavonski, banaški in mačvanski kmet, pritisk iz teh krajev na ceno svojih kmetijskih pridelkov. Cene padajo, drugi stroški rastejo, kmet se gospodarsko pogreza vedno globlje. Ker predstavlja kmet 65% prebivalstva v Sloveniji, vleče njegovo pogrezanje za seboj v prepad tudi trgovca, obrtnika, industrijo in delavstvo.

Potrebni ukrepi.

Zaustaviti to propadanje je dolžnost pristojnih činiteljev. V poštev pridejo predvsem mere mečn rodne politike. Kmet si povsod želi živahnega trgovanja s svojimi pridelki. Trgovinske pogodbe z raznimi državami naj bi to željo uresničile. Od izvoza iz naše države gre v Italijo 5.0%, Avstrijo 15.6%, Nemčijo 8.5%, Ogrsko 7.0%, Čehoslovaško 5.3%, Francosko 3.8%. Naša država je v političnem zavezništvu in prijateljstvu s Čehoslovaško in Francijo, na gospodarskem polju pa se to zavezništvo ne pozna. V Italijo izvažamo trikrat toliko kot v Francijo in Čehoslovaško skupaj, v Avstrijo pa še enkrat toliko. Da, celo v Madžarsko izvažamo skoro toliko ko v Francijo in Čehoslovaško. Naša država pa ima v izobilju stvari, ki jih Francija in Čehoslovaška potrebujejo ter uvažata. Obe državi uvažata na tisoče vagonov žita in živine, Francija v svoje kolonije na tisoče vagonov lesa, Čehoslovaška vino posebno iz Italije... Naravna je torej želja, naj bi naši zavezniki in prijatelji svoje potrebščine kupovali pri nas. Tako bi se politično prijateljstvo

poglobilo in utrdilo z gospodarsko podlago. Tudi z ukrepi notranje politike bi se moralo omogočiti povišanje in uravnavanje cen kmetijskih pridelkov. Omogočenje in ustalitev višjih cen je tudi predpogoj za vsako vladno akcijo, ki teži za ureditvijo vprašanja kmetijskih dolgov. Ko je bil izdan zakon o zaščiti kmeta, ni bil omenjeni predpogoj podan.

Ako se vprašanje povišanja cen kmetijskim pridelkom ne reši še to leto, se bo zadolženje kmetov povečalo in kmeta bo še težje in z večjimi žrtvami rešiti.

NOVICE

Utonil je pri kopanju v Dravi v Mariboru zadnjo nedeljo popoldne 18letni slaščičarski vajenec Ivan Vogrin.

Dveletna deklica utonila v mlaki. Pri posestniku Lajnsčaku pri Sv. Križu so bili domači zaposleni pri mlatilnici. Dveletna Lajnsčakova hčerkica Micika se je igrala z deco pri kopici slame in je zginila na sosedov vrt. V sosedovem sadovnjaku je mlaka za napajanje živine in v to precej globoko vodo je padel otrok in utonil.

Že zopet je gorelo na Dravskem polju. V Šikolah v župniji Cirkovce na Dravskem polju je upepelil podtaknjen ogenj gospodarsko poslopje g. Jilmana. Zgorel je škedenj, šupa, mlatilnica, žito in razno orodje. V nevarnosti so bili celo mlatiči, ki so spali na škedenju.

Gospodarsko poslopje žrtev strele. Na Radizelu pri Račah je udarila strela v gospodarsko poslopje posestnika Franca Špeleca.

Strela je udarila med nevihto v Sp. Lažah pri Poljčanah v kovačnico poleg gostilne Mlaker. Domači so ogenj pogasili.

Kozolec pogorel. Na Vasi pri Vrhniku je pogorel na samem stoječi kozolec, last posestnika Pavla Japlja, po domače Flandra. Gre za požig.

Gospodarsko poslopje pogorelo. V Dorfarijah pri Škofji Loki je pogorelo posestniku Jeku gospodarsko poslopje, obstoječe iz škedenja, hleva in šupe. Gasilci so oteli hišo.

Domačija pogorela. Na Strmci pri Vačah na Kranjskem je pogorela domačija posestnika Franca Hribarja. Razen hiše in gospodarskega poslopja je pogorelo dosti krme in spravljeni poljski pridelki. Gasilci so preprečili, da se ni razširil ogenj na sosedna poslopja.

Najdba mrtveca v vodnjaku. Zjutraj pri zajemanju vode iz vodnjaka so našli v Podgorici pri Ljubljani truplo 51letnega Vinka Majdiča, ki je stanoval v novejšem času na Ježi pri Črnučah. Pri pregledu utopljenca so ugotovili orožniki, da ima v zatilniku dve rani. Ker je obstojal pri Majdiču sum na zločin, so njegovo truplo sodno raztelesili. Komisija je ugotovila, da gre za nesrečo, ker je bila lobanja cela in izvirata rani od padca v globočino. Majdič se je bavil s pletenjem košar ter je stanoval

bliže Ljubljane. Ker je bil usodepolnega dne po opravkih v svoji rojstni vasi, se je zglasil tudi na domu. Ostal je tam pozno v noč in še le ob dveh čez polnoč je hotel proti domu. Kakor vse kaže, je sedel na rob vodnjaka, kjer je zadremal in padel v vodnjak, v katerem je utonil.

Požar uničil pristavo. V Škofji Loki na Poljanski cesti je uničil ogenj pristavo mesarja Matevža Hafnerja. Škodo cenijo na 50.000 Din in je le delno krita z zavarovalnino.

Po streli oškodovani živinorejci v Beli Krajini. Med nevihtami v zadnjih dneh je napravil udar strele precej škode živinorejcem po Beli Krajini. Posestniku Goršetu iz Obrha pri Dragotušu je ubila strela vola in dve kravi, od katerih je bila ena breja. Istega dne je bil vsled strele ob dvoje glav posestnik Jurij Tkalčič iz Pribincev pri Adlešičih. V Loki pri Črnomlju je treščila strela tako blizu svinjaka, da je morala posestnica doklati dva prašiča.

Požar je uničil gospodarsko poslopje g. Peclju v Podgradu pri Zalogu na Kranjskem. Gasilci so obvarovali hišo.

Vsled udara strele je pogorelo gospodarsko poslopje posestn. Mariji Zmrzlikar v Sp. Brniku, občina Cerklje pri Kranju. Sosed je rešil z nevarnostjo za lastno življenje živino.

Brata utonila. Zadnjo nedeljo sta utonila pri kopanju v Savi 11letni Jurij in 9letni Janko Štancer iz Zagreba. Mudila sta se na počitnicah pri starem očetu v Vikračah pri Ljubljani.

Voznik pod vozom. Na Večni poti pri Ljubljani je peljal 31letni voznik Peter Erjavac težak voz zabojev. Eden od zabojev je padel na konje, ti so se splašili, zdvijali in voz je šel vozniku preko trebuha. Težko poškodovanega so oddali v ljubljansko bolnico.

Vlomilci so vdrli v pisalno mizo posestnika in krčmarja pri Sv. Marjeti ob Pesnici g. Alojza Schickerja in so mu odnesli 3000 Din.

Hitro prijet vlomilec. Neznanec se je te dni v Mariboru splazil v hišo v Gosposki ulici, v kateri je trgovina krojača Cverlina. V noči je hotel izropati denar, a ga je zmotil pri tem poslu nenadoma se vrnuli domači sin. Vlomilec je ubil veliko izložbeno šipo in srečno utekel, dasiravno se je hudo obrezal po roki na šipi. Dne 19. t. m. zvečer je videl nekdo na mostu v Sp. Dupleku, kako si je mlad človek povezoval ranjeno roko in je obvestil orožniško patruljo. Orožnikom je priznal prijeto, da se piše Milan Širok, je zbežal iz Gorice in se je ranil ob razbiti šipi v Mariboru. Orožniki so predali Široka mariborski policiji, kjer so ga zaslišali. Širok je prišel v našo državo pred meseci. V Ljubljani je že bil zaprt radi špionaže ter izgnan v Avstrijo, odkoder se je vrnil samovoljno v Jugoslavijo. Star je 30 let in po poklicu zdravniški sluga.

Huda posledica samomorilnega namena. V Ljutomeru pri posestniku Romanu Muratu služi za pastirja 55letni Franc Viher iz Radomščaka. Priletnega pastirja je objel obup nad življenjem. Sklenil je samomor s pomočjo električnega toka z visoko napetostjo.

Splezal je na stolp električnega daljnoveoda iz Fale. Na vrhu stolpa in že prav blizu žic je omahnil in padel na tla skozi veje jelševja. Pri padcu ga je ena od vej tako oplazila po očesu, da bo najbrž ob vid.

Trije tički na zatožni klopi. Dne 18. julija je imelo mariborsko sodišče opravka z mlado troperesno deteljico, ki ne obeta nič dobrega. Obtoženi so priznali 13 večjih vlomov in tatvin, katere so zagrešili po Slov. goricah. Ivan Slavinec iz Veličan je bil obsojen na 1 leto in 8 mesecev, Ivan Bratko od Šmiklavža na 1½ leta in Anton Peserl iz Brebrovnika na 9 mesecev strogega zapora.

Nepoboljšljiv. Anton Ljubša, 24letni delavec iz Maribora, je bil obsojen pred kratkim radi tatvin na 1 leto pogojno. Ko je šel Ljubša iz sodnega poslopja od razprave, je izmaknil pod sodiščem kolo in je bil radi tega obsojen 18. julija nepogojno na 1 leto in so ga odvedli pazniki iz sodne dvorane v zapor.

Nehvaležni hlapec. Brezposelni Ivan Vuk je prišel letos januarja k posestniku Jožefu Krajncu v Lancovi vasi in prosil za delo. Dobri gospodar je vzel Vuka za hlapca, a ta mu je izmaknil iz omare izkupiček za vole — tri tisočake in pobegnil. Nehvaležnega hlapca so prijeli in 19. julija je bil v Mariboru obsojen na 14 mesecev strogega zapora.

Samomor mesarja. V Novem mestu se je ustrelil 32letni mesar in krčmar Jožef Pogorevčnik. Vzrok samomora neznan. Pogorevčnik je rodom iz Starrega trga pri Slovenjgradcu in je že bil zaposlen svoj čas v Mariboru na Slomškovem trgu kot mesar, na Pobrežju in na Košakih.

Strahovita povodenj, ki je trajala tri dni v minulem tednu, je pustošila pokrajine južne Poljske. V poplavljenem ozemlju je 50.000 družin z 200.000 člani brez strehe. Poplavljenec so dovažali živila z letali. Poplava je zahtevala na stotine smrtnih žrtev. Vode so začele padati 19. julija.

Neznosna vročina in suša v Ameriki. Strahovita suša je zajela deset držav v Severni Ameriki, ki se razprostirajo v območju reke Missouri. Deževalo že ni nad 30 dni in vlada neznosna vročina. Suša je čisto uničila poljske pridelke in živina je radi pomanjkanja vode v obupnem stanju. Radi pomanjkanja vode pošiljajo farmerji živino v klavnice. Živina ni samo brez vode, ampak tudi brez krme, saj nudijo nepregledno obširni pašniki sliko pogorišč. Po mestih je življenje kot izumrlo. Zaprte so šole in trgovine. Ljudje se skrivajo po kletih. Po tovarnah delajo samo po par ur v nočeh. Radi vročine je zastalo gospodarsko življenje. Skoro vse reke in potoki so usahnili in postaja položaj z vsakim dnevom obupnejši. Če bo trajala suša še en teden, bo poginila vsa živina. Vodo deli ljudem oblast.

*

Stoletnica stenografije.

Leta 1834 je izšla v Monakovem na Bavarskem knjiga »Navodila k stenografiji«, spisal Fr. Ksaver Gabelsberger, bavarski vpokojeni ministerijalni

svetnik. Gabelsberger se je rodil l. 1789 kot sin izdelovatelja godal v Monakovem. Leta 1809 je stopil v bavarsko državno službo kot kanclist. Iznajdbe stenografije se je lotil po lastni izpovedi raci tega, da bi v službi, v kateri je moral mnogo ter naglo pisati, posnel govore s posebno pisavo iz ust govornikov. Gabelsbergerjevo delo je stalo neopisno mnogo truda, denarja in je želo skrajna bore malo umevanja in priznanja. Umril je na kapi v Monakovem leta 1849. Njegove iznajdbe se je oprijela mladina, in danes po sto letih svetovnega razmaha in procvita jo izpodriva pisalni stroj.

*

Nippon in ne Japan!

Pisma, ki naj za bodoče sigurno dosežejo naslov na Japonskem, morajo biti naslovljena na »Nippon«. Nekaj dni sem se imenuje Japonska v mednarodnem poštnem prometu s svojim prvotnim imenom, katerega je zgubila prvotoma.

Do imena »Japan« je prišlo na ta način, ker je odkritelj Marko Polo iz Benetk na vožnji v vzhodno Azijo v 13. stoletju čul v prestolici Kitajske v Pekingju od kraljestva na otočju, ki leži v morju še dalje proti vzhodu. Ta bajna vladavina se imenuje Nippon. Neopisano je ostalo do danes, kako da ni Marko Polo prav čul imena Nippon. Dognano je, da je prinesel Polo l. 1275 označbo za kraljestvo vzhajajočega solnca v Evropo. Več nego 6 stoletij so morali prenašati Japonci ime svoje dežele kot posledico slabega slišanja. Japan mesto pravega Nippon ni držilo Japoncev do sredine prejšnjega stoletja, saj do tedaj ni nikdo v kulturnem svetu prav poznal Japonske. Šele pred 80 leti, ko se je prikazalo američansko brodovje pod admiralom Perry v japonskih pristaniščih in je osvojilo pokrajino nekako s silo z drugimi narodi vred za trgovino, so bili ob tej priliki prisiljeni tudi prebivalci otočja, da so sprejeli tuje ime — Japan. Pred nedavnem se je lotil odprave napačne označbe japonski parlament in zaukazal za bodoče ime Nippon, kar pomenja deželo vzhajajočega solnca. Sedaj so izbacili po šestih stoletjih napako, ki se je urinila svetovnemu romarju Marku Polo.

*

Sv. Lovrenc na Pohorju. V nedeljo 15. julija je priredila naša domača Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani po rani sv. maši strokovno gospodarsko predavanje o zavarovanju sploh. Skrajno žalosten je bil začetkoma obisk poslušalcev, a proti koncu se jih je nabralo že nekaj več. Prvi je predaval ravnatelj podružnice v Celju g. Mihelčič, in sicer o pomenu zavarovanja in o načinu zavarovanja. Ob tej priliki je povdarjal dejstvo, kako malo se ljudje zanimajo za to važno gospodarsko panogo, daširavno so časi najhujše krize. Glavna jim je stvar, da so zavarovani, ne vedo pa, zakaj so

zavarovani, in kako so zavarovani. Dotični, ki so predavanje poslušali, so gotovo sklenili, ako se dosedaj niso za to posebno zanimali, da hočejo od sedaj naprej obračati večjo pažnjo glede zavarovanja in da bodo vedeli, zakaj plačujejo vsakoletne premije. Zeleti bi bilo, da bi vsi tisti, ki so predavanje poslušali, ne obdržali samo zase, temveč se o tem razgovarjali tudi pri sosedih in prijateljih. Iz Puščavske župnije se je udeležil predavanja posestnik g. Jakob Vitzman. Upamo, da bo svojo razumno besedo zastavil onim, ki na predavanju niso bili. Naš že nekdanji prijatelj, sedaj glavni zastopnik Vzajemne zavarov. g. Žebot pa se je dotaknil vprašanja: kje naj se zavarujemo? Veliko je zavarovalnic, ki nosijo različna lepa imena naših rek in gorā itd., a naša prava domača zavarovalnica je edino »Vzajemna v Ljubljani«. Njen že 33letni račun obstoja nam jasno priča, da zavod danes razpolaga že z ogromno rezervo ter je eden najmočnejših v Jugoslaviji. Številne zahvale o polnem izplačilu zavarovalnih vsot nesrečnim pogorelcem pričajo, da je Vzajemna zav. najboljši naš zavod. Torej vsi Šentlovrenčani in Puščavčani ter okolica vedite, da je takorekoč vaša narodna vzajemna dolžnost, zavarovati vse svoje premoženje pri domači zavarovalnici. Znano je, da se po raznih tujih zavarovalnicah iz naše države potom premij izplačuje nad 400 milj. dinarjev letno. Pomislimo, koliko je to denarja, ki gre iz naše države in iz prometa. Našim kmetom, posestnikom, trgovcem in obrtnikom pa polagamo na srce, naj ne poslušajo vsakega agenta, ki mastno govori, temveč naj mu odločno rečejo; jaz sem ali bom zavaroval pri domači Vzajemni zavarovalnici v Ljubljani po zastopnikih g. Pušnjaka in Ladineka.

Sv. Jakob v Slov. gor. V tretje gre rado. Ta izrek se je dobesedno izpolnil pri nas, ko je prihrumel 13. julija strašen vihar s točo. Tako so letos zopet in to nekateri že tretjič zaporedno uničeni naši vinogradi. Ne vemo če kdo, ki ne pozna naših razmer, razume, kako strašen udarec je bil letos to za nas. Vsi z obupnim srcem gledamo v bodočnost — gospodar in delavec. Kako naj sedaj vsaj za silo ustrezemo nalogu davčne oblasti, ki nam pride te dni prodajati našo borno živino in druge potrebščine.

Sv. Bolfenk v Slov. goricah. Zares zaslužen je bil izredno lep pogreb, ki ga je imel pokojni Franc Horvat, pos. in gostilničar tukaj. Ves bližnji in daljni okoliš je poznal tega marljivega, skrbnega, ter za vse dobro vnetega gospodarja. Kot dober krščanski mož zasluži tudi skromen spomenik v »Slov. gosp.«. Odkar že stoji daleč znana pokojnikova hiša, je bil vedno njega zvesti naročnik. Tudi njegov sin in oba zeta so vedno v vrstah katoliških mož, in sicer med dejansko udeležujočimi. Vso hvalo in priznanje pa mu je dolžna domača hranilnica in posojilnica, kateri je dolga leta načeloval v presledkih, pa bodisi kot načelnik nadzorstva ali tudi načelstva. Pred 25 leti je bil med njenimi prvimi ustanovitelji. Koliko časa in truda je žrtvoval procvitu zadruga, vedo le njegovi sovrstniki. Še v svoji zadnji nedolgi boleznij je vedno kazal mnogo zanimanja za njo, ter že težko čakal skorajšnjega konca neznosnih denarnih razmer pri Zadrugi. Naj mu milosten sodnik v nebesih obilo poplača vse njegove trude za obči blagor!

Sv. Bolfenk pri Središču. Dne 16. julija smo pokopali obče spoštovanega g. Martina Trsteojaka, posestnika, trgovca in bivšega gostilničarja iz Vodranec. Rajni je dolgo časa bolehal ter sedaj boleznij podlegel, večkrat okrepan s tolažili sv. vere, star 73 let. Martin Trstenjak

je bil ves čas svojega življenja skrben in pošten katoliški mož in nad 40 let naročnik »Slov. gospodarja«. Njegovo priljubljenost je pokazala velika udeležba pri pogrebu in to ne le iz domače fare, ampak tudi iz sosednih far; osobito je rajnega na njega zadnji poti spremljalo precejšnje število prijateljev in znancev z Središča. Naj v miru počiva!

Cvetkovci. Že davno sem poročal, da smo v okvirju domače gasilske čete osnovali kolezarski odsek. Ker pa se do danes nismo oglašili, bo si morda kdo mislil, da spimo in da nas niti julijsko vroče solnce ne prebudi iz spanja. Prav pridno delujemo, vsaki mesec se po enkrat shajamo na sestanke in prirejamo izlete. Zadnji večji izlet smo napravili pod vodstvom A. Janžekoviča dne 15. julija v Var. toplice. Prav lepa četa se nas je zbrala v nedeljo zjutraj že ob 5. uri zjutraj pred gas domom v Cvetkovcih. V prijetnem jutranjem hladu smo jo mahnili skozi Ormož preko Drave in brez vsakih zaprek smo bili že pred sedmo uro v Varaždinu. Ogleдали smo si do-dobra mesto, ki je bilo vse v zastavah, polno naroda; obhajali so namreč 70letnico gasilstva. Nekoliko smo olajšali nahrbtnike, in lajdi naprej, pot je še dolga. Četudi je solnce žgalo, da so bile suknje kmalu odveč in nas je zalival pot, vendar to ni zmanjšalo dobre volje ter veselega razpoloženja. Po vijugasti cesti, ki se vije kot tirolska železnica, med senčnatimi gozdovi, smo prišli srečno na cilj v Var. toplice. Tukaj smo ostali dva dni ter s do-dobra skopali; bolj radovedni so jo še pogledali v Ludberg in obiskali grob našega rojaka Tončeka Bukovec, ki je pred leti utonil v Dravi in ga je Drava izvrgla še le v Ludbregu, kjer je pokopan. Čas je prehitro potekel, treba je bilo misliti na odhod. Prav težko smo se ločili in: »še pridemo«, smo si rekli, zapuščajoč lepo Hrvatsko.

Tepanje pri Konjicah. Tukajšnja gasilska četa se pridno pripravlja na slovesnost blagoslovitve pred letom pozidanega in sedaj dogotavljenega gasilskega doma. Ker bo po blagoslovitvi tudi prireditve, koje čisti dobiček je namenjen blagim namenom tega društva, ste vsi prijatelji gasilstva ter nesebične ljubezni do bližnjega že zdaj prisrčno vabljeni! Dan blagoslovitve bo, če Bog da lepo vreme, 5. avgusta. Zelo hvaležni smo in tudi ostanemo našim vrlim gasilcem, ki so si obenem z gasilskim domom postavili tudi spomenik požrtvovalne ljubezni do bližnjega v naših srcih. Mnogi že tudi izražajo davno željo Tepanjčanov, da bi nam naši možje in fantje s pomočjo dobrih okoličanov in blagih dobrotnikov zgradili še podružno cerkvico, ker je do župne cerkve v Konjicah in do drugih okoliških cerkva iz Tepanj pot tako dolga. — V zadnjem času so razni kupci nakupili tu naokoli za več vagonov lanskega ter letošnjega sena za ceno od 25 do 30 Din za 100 kg. Izvažajo ga na Čehoslovaško, ki je letos hudo prizadeta od suše.

Solčava. Lani 28. decembra smo pokopali najstarejšega moža v župniji, skoro 90letnega Janeza Plesnik. Potem pa ni bilo smrtne slučaja vse do 17. julija letos. Torej več kakor pol leta, ako izvzamemo smrtne nesreče, ki se je zgodila 17. maja t. l. v bližini Planinskega doma v Logarski dolini, pri kateri je izgubila svoje mlado življenje učiteljica Marinka Grossman, o čemer pa je že poročal Vaš list. Bila je prepeljana na svoj dom v Žetale. Pač dokaz, kako zdrav je naš planinski kraj. Kdor si hoče okrepiti svoje zdravje, pomiriti

svoje živce, naj pride k nam. Prostora je še vedno nekaj, čeprav je letos vsled ugodnega vremena veliko letoviščarjev, pretežno Hrvatov. — V znameniti Potočki zijalki pod Olševu tudi letos nadaljuje g. profesor Brodar iz Celja svoja raziskovanja. Želimo mu obilo uspeha. — V petek 13. t. m. se je v Hudem prasku na Mrzli gori ponesrečil dijak Prem-schak iz Celja. Ob pol 18. se je ponesrečil, ob pol 24. uri pa je bil že v bolnici v Celju. Res izvrstno je organizirana reševalna služba pri Slov. planinskem društvu.

Nova štifca pri Gornjemgradu. V naši občini, ki se po novem imenuje Gornjigrad okoli-ca, so se v nedeljo, dne 15. julija ponovno vršile občinske volitve. Bili sta dve listi. Zmagala je lista Veršnika Janeza in dobila 138 glasov. Druga lista, kateri na čelu je bil bivši župan Savinšek Janez, pa je dobila 56 glasov. Savinšek je kandidiral za JNS. Veliko volilcev je izostalo od glasovanja radi nalivov in velike oddaljenosti od volišča. Ljudstvo je znova pokazalo zrelost svojega mišljenja in izrazilo svoje zaupanje možem, ki to v polni meri zaslužijo.

Sv. Rupert nad Laškim. V soboto, dne 21. jul. smo izročili hladni zemlji telesne ostanke vrle matere, gospodinjice in vdove Jožefe Guček iz Curnovca št. 6. Umrla je po kratki bolezni v celjski bolnišnici na posledicah operacije. Padla je kot žrtev dela in prevelikega napora na velikem, silno težavnem posestvu v »Jepihih« Dvakrat omožena, je bila od l. 1932 zopet vdova; sina edinca so poklicali v vojaško službo, dve odrasli hčeri sta se omožili v druge kraje, in sedaj je bila uboga mati sama na obširnem posestvu z 9letno hčerko; preveliki trud in napor jo je dobesedno ubil. Vrla mati, počivaj v miru! — Umrlo mater Guček so z veliko težavo pripeljali iz Celja v Sv. Rupert: v Malibrezi, na Rozmanovem posestvu je velikanski plaz, dolg več kot 100 m, širok do 30 m zasul občinsko, nekdaž okrajno cesto, ki je edina prometna vez med Laškim in Sv. Rupertom. Silno deževje pretečenih tednov je sprožilo v strmem terenu velikansko maso prsti, da se je začela valiti proti nižavi; zasulo je cesto, da so jo mnogi delavci šele po večdnevem, trudapolnem delu mogli zopet upostaviti; a po zadnjem nalivu se je plaz spet zbudil in uničil vse dosedanje delo. Zopet se tukaj vidi, kolika krivica se je zgodila celemu kraju, ki plačuje visoko doklado za okrajne ceste, a je oblast pred leti okrajno cesto degradirala v občinsko cesto.

Bizeljsko. V strahu in trepetu so se ozirale oči Bizeljčanov v nedeljo 15. t. m. proti nebu. Nad nami so se zbirali gosti temni oblaki, grmelo je, se bliskalo in treskalo — bližala se je huda ura. Vinogradi — naše upanje! Kaj bo? Bog se usmili in prizanesi nam, so ščeta-tale ustnice nas vseh. In Bog se je usmili! — vli' se je dež, a toče ni bilo! Pač pa je zadela nesreča družino Dernikovičevo v Novi vasi. Strela je udarila v hišo, ki je bila v trenutku vsa v plamenu. Ogenj je zajel vse stanovanjsko poslopje, uničil streho, strope v sobah, uničil je ves letošnji pšenični pridelek, ki ga je skrbna družina že spravila na podstrešje. Dasi gospodarskih poslopij ogenj ni zajel, ker je hvala Bogu vel baš močan nasproten veter in so bili domačini-gasilci pridno pri delu, trpi prizadeti vendar precejšnje gmotno škodo. Toda upati je, da bodo dobri Bizeljčani priskočili nesrečni družini na pomoč, da ne bo nesreče zadnje nedelje prebridko občutila.

Pišece. Tudi nam ni prizanesla zlobna roka,

ampak je zanela požar pri posestniku Umek Ivanu, Dednja vas št. 4. Pred nekaj dnevi je začelo ob 2. ponoči goreti na podstrešju hlevov. Domači so vsi trdno spali. Če jih ne bi sosed prebudil pravočasno, bi menda z domačijo vred vsi zgoreli. Tako so pa rešili hišo in živano. Pogorel je le hlev s pritikinami. Škoda je občutna. Bo pač treba paziti na zlobneže, ki ne morejo pustiti tujega premoženja na miru. — Nova maša, ki jo je preteklo nedeljo daroval g. Petančič Franc, je nad pričakovanje lepo uspela. Toliko ljudstva že dolgo Pišece niso videli. Saj je bila farna cerkev dvakrat premajhna, da bi sprejela vse množice, ki so jo oblegale. Še spoštuje in časti naše verno ljudstvo svoje duhovnike. In tako je prav. — Te dni je občinska uprava izročila po odloku banske uprave cerkvenemu predstojništvu knjižnico razpuščenega prosvetnega društva. Saj pa tudi glasom pravil pripade knjižnica z ostalim premoženjem razpuščenega društva cerkvenemu predstojništvu cerkve sv. Mihaela v Pišecah. Upamo, da bo kmalu zopet začela knjižnica ustrezati svojemu namenu! — Na šolo v Pišece je nazaj dodeljena za šolsko leto 1934-35 gđc. Cetin Rozika iz Dobove. — Vinogradi še dokaj lepo kažejo. Le Bog čuvaj nas toče, vsi v strahu trepečemo, ko se nam skoraj vsak dan bližajo névihte! Do sedaj pa nam je nebo še prizanašalo. — Kakor je že sporočeno, se je naš Friel vrnil iz Butal nekaj dni pred novo mašo. Tudi on se je hotel te slovesnosti udeležiti, kajti v Butalah ni kaj takega videti. Toda sedaj pa se mu bi skoraj zgodilo, da bi bil brezposeln, ker se je predolgo mudil v Butalah in so mu vse službe doma drugi zasedli. Ali sam se je odločil, da bo za nočnega čuvaja, da ne bo več nočnih požarov. Saj spati baje tako ne more radi svoje ta boljše potovice, ko samo brunda nad njim, kje se je tako dolgo mudil. Dobravec.

*

25.000 sveč.

Kjerkoli na svetu se lotijo dviganja potopljenih ladij, pokličejo na delo italijanske potapljače, ki so ravno v tej stroki prav posebno izurjeni. Ker je delež potapljačev na dvignjenem blagu ter dragocenostih precejšen, se spleča težavno delo, ki je seveda združeno z največjimi napori. Največ ladij je bilo potopljenih med svetovno vojno. Torpedirali so parnike, ki so prevažali najbolj dragocene tovore in tolikokrat tudi čisto zlato. In sedaj po dvajsetih letih potopa ladij jih zopet dvigajo in iščejo zaklade na dnu morja. Pred nekaj dnevi je bil odposlan italijanski parnik na sevrenoafrisko obal pri mešcu Tunis, kjer so potopili med svetovno vojno Nemci angleško ladjo, ki je bila natovörjena z dragocenimi kovinami. Ladja se nahaja v globočini 250 m. Za take globine se morajo posluževati potapljači posebnih naprav, da jih ne stisnejo ogromne množine vode. Vsak potapljaški aparat je opremljen z napravo za stisnjeni zrak. Če bi se tudi zrak dovodna cev odtrgala, lahko potapljač pod vodo diha in si pomaga na površje. Potapljaške naprave imajo električno luč z močjo 25.000 sveč, ki sveti potapljaču na dnu morja kakor solnčna svetloba.